

УДК 364.4:331.56-053.6

DOI: <https://doi.org/10.31499/2618-0715.5.2020.220767>

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ МОЛОДІ НА СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ ПРАЦІ

Підвальна Юлія, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0002-4972-4232

E-mail: pidvalna_u@meta.ua

У статті розглянуто актуальні проблеми безробіття серед молоді, досліджено причини його виникнення. Проаналізовано рівень зайнятості та безробіття молоді на сучасному ринку праці в Україні. Розглянуто основні напрями регулювання молодіжної зайнятості на державному та регіональному рівні. Сформульовано завдання щодо покращення процесу працевлаштування та вибору професії, початку самостійної трудової діяльності молодих спеціалістів. Визначено основні напрями задля зниження рівня безробіття молоді на ринку праці та підвищення рівня працевлаштування. Проаналізовано сучасний стан ринку праці, виявлено основні причини дисбалансу між попитом та пропозицією на молодих фахівців і визначено перелік найбільш затребуваних нині спеціальностей. Запропоновано основні шляхи для зниження рівня безробіття серед молодіжного сегменту.

Ключові слова: *молодь, молоді фахівці, працевлаштування, ринок праці, зайнятість, безробіття, робоча сила, причини безробіття, економіка.*

SOCIAL PROBLEMS OF YOUTH UNEMPLOYMENT IN THE MODERN UKRAINIAN LABOR MARKET

Pidvalna Juliia, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0002-4972-4232

E-mail: pidvalna_u@meta.ua

The article considers the current problems of youth unemployment; the reasons for its occurrence are investigated. The level of employment and youth unemployment in the modern labour market in Ukraine is analyzed.

The author emphasizes that the existence of a functional state is impossible without solving the problem of unemployment. Young people, as part of the population with special needs, opportunities and potential, should be the first to be addressed by the state, as neglecting their employment could have critical consequences for society as a whole.

The main directions of youth employment regulation at the state and regional level are considered. The problem of youth employment exists all over the world and is solved in different ways. Informing relations with young people and their employers, the Ukrainian authorities take into account the experience of foreign scientists, the practical achievements of other countries, as adapted to the internal characteristics of the country.

The task of improving the process of employment and choosing a profession, the beginning of independent employment of young professionals is formulated. The main directions for reducing

youth unemployment in the labour market and increasing employment have been identified. The current state of the labour market is analyzed, the main causes of imbalance between supply and demand for young professionals are identified and a list of the most popular specialities is determined.

The main ways to reduce unemployment among the youth segment are proposed. The following issues need further research: further study the problems of youth employment; to adopt the procedure for forming and placing a state order for the training of specialists, taking into account the needs of the labour market; to encourage educational institutions and enterprises to cooperate in the field of vocational guidance; to involve Ukrainian scientists in the work of youth work centres and provide recommendations for improving their activities; to form a state mechanism to support youth entrepreneurship; to create an effective system of vocational guidance for young people in popular professions and to provide an individual approach to providing vocational guidance services.

Keywords: *youth, young specialists, employment, labour market, employment, unemployment, labour force, causes of unemployment, economy.*

Постановка проблеми. Ринкові перетворення в Україні супроводжуються багатьма відчутними соціально-економічними наслідками для суспільства, у тому числі й безробіттям населення. Безробіття молоді на сьогоднішній день є дуже актуальною проблемою. Щорічно на ринок праці виходить велика кількість випускників шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів. Юнакам і дівчатам після закінчення навчання, як правило, дуже важко влаштуватися на роботу.

Молодь – це головна складова ринку робочої сили. Вона володіє необхідним потенціалом, реалізація якого найближчим часом може істотно поліпшити економічне та соціальне становище суспільства і відродити національно-духовні надбання українського народу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомість впливу безробіття на світову економіку, значуща частка безробітної молоді серед непрацевлаштованих стали причиною спроб знайти ефективне, раціональне рішення багатьма вченими – соціологами, економістами, педагогами, психологами. Серед зарубіжних авторів слід відзначити С. Джаббарову, М. Махсма, Р. Холла, П. Бурдьйо, Жана Батіста Сея, Л. Костина, В. Радаєва, Р. Капелюшнікова, Е. Фролову, Т. Парсонса та Х. Пилкінгтона, що аналізують проблеми молоді як самостійної соціальної групи [1]. Теоретико-методологічні аспекти формування національного ринку праці та його молодіжного сегмента, проблематика працевлаштування молоді, становлення критеріїв та принципів функціонування цього сегмента ринку праці висвітлені у працях Е. Лібанової, В. Петюха, Д. Богині, О. Грішнкової, С. Злупка, В. Онікієнко, С. Бандури, В. Савченко, В. Пухлій, О. Кузнєцової, О. Лаврук, О. Абашиної та ін. Незважаючи на значний внесок учених, у розв'язання питання молодіжного безробіття, воно залишається досить актуальним і потребує детальнішого вивчення й аналізу.

Мета статті – проаналізувати основні проблеми безробіття молоді на ринку праці в Україні та визначити шляхи їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безробіття негативно впливає на молодих людей. Знижуються життєві стандарти, з'являються прояви

девіантної поведінки. Молодь, що на собі відчула негаразди безробіття, програє в конкурентній боротьбі з однолітками, не вірить у перспективи особистісного та професійного зростання, що призводить до її фактичного знецінення на ринку праці. Для суспільства це втрата цінних трудових ресурсів, творчого потенціалу не лише сьогодні, але й в майбутньому.

Згідно із Законом України «Про зайнятість населення», безробіття – це «соціально-економічне явище, за якого частина осіб не має змоги реалізувати своє право на працю та отримання заробітної плати (винагороди) як джерела існування» [5].

Трудова зайнятість – це і вагома частина процесу соціалізації молодої людини. Це суспільно корисна діяльність, що оплачується та дає змогу користуватися матеріальними благами. Її наявність, якість визначає економічні основи суспільної організації та дозволяє громадянам не лише задовольняти свої матеріальні потреби, але й реалізувати свій творчий потенціал.

При сьогоднішньому рівні наукового прогресу та розвитку суспільства оптимальною вважають зайнятість, яка одночасно є повною, ефективною, продуктивною та вільно обраною. Ознаками прогресивної держави стає збалансований рівень пропозицій на ринку праці та попиту на трудову діяльність, а також наявність державних гарантій на цьому ринку.

При цьому молодь як вікова група перебуває у найбільш неоднозначному становищі на ринку праці як робоча сила. З одного боку, вона має такі однозначні переваги, як сучасна освіта, здоров'я, бажання знайти максимально вдале місце в суспільстві, реалізувати свої творчі нахили. З іншого – унаслідок малого життєвого та професійного досвіду, надмірних амбіцій та вікового максималізму ця ж категорія населення вирізняється беззахисністю та неспроможністю щодо працевлаштування [1].

За даними Державної служби статистики в Україні [2], рівень безробіття в Україні для осіб 15-24 років досяг 18.9 %, 25-29 років – 11.3 %. Закінчивши навчальні заклади різних рівнів, 12% випускників не змогли працевлаштуватися. І це лише офіційні дані, що не можуть урахувати точні показники прихованого безробіття. Якщо проаналізувати найпопулярніші сайти з пошуку роботи, то залежно від області кількість резюме на 1 вакансію коливається від 1.3 до 3.8 (Полтавська обл.). Окремо виділимо 2 області, Луганську та Донецьку. Ці дані не дають повної картини, але в разі перевищують офіційну статистику.

Згідно з опитуванням МОП [4], найбільшою групою безробітних молодих осіб складають випускники, що закінчили професійні заклади навчання різного рівня акредитації у віці 20-24 років. Кожна четверта молода людина на Україні шукає роботу довше одного року (28.3 %). При цьому чим довший час безробіття, тим нижчі потенційні можливості цієї особи, менші шанси отримати повноцінну роботу.

Проте є ряд вагомих причин, через які саме молодь повинна бути працевлаштованою насамперед. Причини цього висновку очевидні, якщо взяти до уваги такі аргументи:

Це найактивніша категорія населення в соціальному плані. Її активність

може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Зайнята категорія із задоволеними основними потребами буде робити значний внесок в економіку країни, підтримувати політичний устрій, розвиватися особисто та у професійному плані. Саме молодь – стратегічний ресурс, завдяки якому можливе успішне реформування суспільства. Шляхи майбутнього суспільного розвитку визначають, керуючись даними про трудові резерви – молодь 16-25 років. Якщо зайнятості немає, молоді люди не задоволені матеріально, не спроможні реалізуватися, тому виплескують це у демонстративне незадоволення політичною владою, аморальну, а часто протиправну поведінку. При підвищенні безробіття на 1 % кількість правопорушень зростає на 8 %.

Здоров'я нації – це її добробут, розвиток, майбутнє. Воно забезпечує сам факт існування нації як такої. На жаль, безробіття різко негативно впливає на фізичний стан, спричиняє нервові розлади. Крім того, значно підвищуються шанси на появу шкідливих звичок, у тому числі вживання наркотичних речовин, що руйнують тіло вже упродовж кількох років.

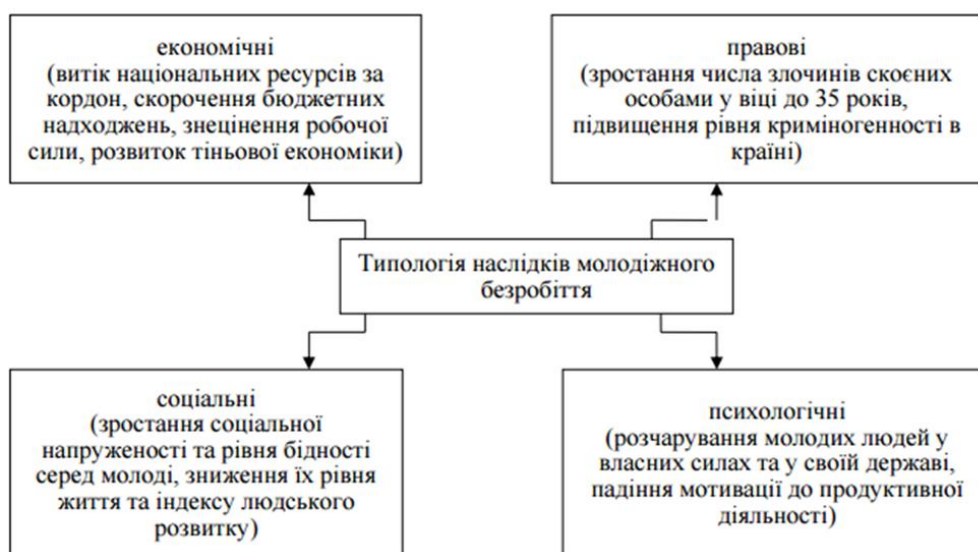
Демографічна проблема знову загострюється. Народжуваність падає, кількість населення скорочуються, воно старіє. За рахунок цього держава в майбутньому буде відчувати серйозну нестачу трудових ресурсів. Але безробітні не створюють родини, не народжують дітей, оскільки не мають на це достатньо коштів.

Молоді енергійні люди після навчання повинні швидко закріпити отримані навички, інакше їх чекає швидка професійна деградація. Уже за кілька місяців рівень підготовки почне спадати, і роки навчання, наполегливої праці пропадуть даремно. Звичайно, усвідомлення цього факту стане ще однією причиною асоціальності, розпаду особистості безробітного та втрати ним здоров'я.

Сучасні соціологи [7] пропонують наступну класифікацію наслідків відсутності працевлаштування у молоді (див.табл.1)

Таблиця 1.

Наслідки молодіжного безробіття

При цьому молодь є потенційно більш дієвим інструментом як робоча сила порівняно зі старшим поколінням. Вона володіє кращим здоров'ям, швидко при звичається до нових обставин, вимог, особливостей робочого процесу. Нові технології, графік роботи, інші зміни не такою мірою позначаються на роботі молодої людини. Отримані знання, які ще свіжі в голові, при належному підкріпленні їх практичними навичками ставить молодого спеціаліста на досить високий рівень як професіонала. Однак потенціал використовується незначним чином, у чому вина всіх сторін процесу працевлаштування.

Якщо порівняти задоволення потреб української молоді з аналогічною часткою населення в ЄС, то можна побачити, що проблеми є й в інших країнах, але багато з них мають успіхи завдяки ефективній соціальній політиці, загальній матеріальній стабільності більшості населення.

Чому різниця порівняно з тими, хто має роботу, не надто суттєва, порівняно з іншими країнами, частково пояснює якість працевлаштування. Низька заробітна платня молодих спеціалістів, неповна зайнятість, короткострокові договори, неофіційне працевлаштування – усе це нівелює значущість працевлаштування для багатьох молодих осіб. Але все – таки безробіття – проблема, що потребує більш нагального розв'язання, оскільки шкода від нього надто відчутна.

Помилково вважати, що лише на Україні існує молодіжне безробіття. Насправді ця проблема стосується вікової категорії, яка вирізняється своїми психологічними, соціальними особливостями. Статистичні дані з усього світу свідчать, що частина працездатного населення віком 18–35 років має найбільші проблеми із працевлаштуванням [3]. Зазвичай на цю вікову категорію припадає близько третини всіх безробітних як в окремо взятих державах, так і у світі в цілому. Недостатня кількість робочих місць на ринку праці теж має місце. Економічне зростання багатьох країн Європи, зокрема України, сповільнений, відстає від запланованих темпів. Це призводить до низького інвестування, отже, відсутності нових робочих місць. Звичайно, при такому дефіциті обирають спеціалістів, які мають відповідний довід роботи, рекомендації з попереднього місця зайнятості. Існує низка причин, спільних для всіх культур та державних устроїв:

1. Молодий працівник після закінчення навчання фізично не в змозі оволодіти практичними навичками на рівні досвідчених працівників. Справа не лише в обмеженому часі, витраченому на отримання цих навичок. Часто навчальні заклади формують неправильно навчальні програми, не встигаючи за змінами наукового прогресу. Використовується застаріле обладнання, викладацький склад не завжди сам володіє сучасними практичними навичками, залишивши практичну діяльність у минулому. Практичні години вичитуються лише в закладах, з якими підписаний контракт, що обмежує можливості випускників ознайомитися з практиками інших гравців на ринку, і цей список можна продовжувати довго. Важливо інше – роботодавець, незалежно від причин, хоче мати на робочому місці більш вправного працівника.

2. Молодь не має не лише робочого, але й соціального досвіду, щоб достатньо грамотно оцінити свої можливості. Частина оцінює їх занадто високо,

прагнучи отримати посаду, яка вимагає навичок, умінь та знань, яких не має вчорашній абітурієнт. Молодих людей не влаштовує запропонована заробітна плата, яка зазвичай нижча, ніж у досвідчених спеціалістів, є питання до умов праці. Замість того, щоб влаштуватися на роботу за спеціальністю, набути необхідного досвіду і рухатися вперед по кар'єрному та професійному шляху, вони відкидають таку можливість, поповнюючи ряди безробітних. У результаті – швидка професійна деградація, оскільки незакріплені навички дуже швидко губляться.

Інший варіант такої ж деградації – невпевненість у собі. Отримавши кілька відмов, молода людина втрачає відчуття власної цінності, влаштовується на тимчасові, неспеціалізовані роботи, а то й зовсім перестає шукати роботу.

3. Роботодавці не зацікавлені у молодих фахівцях, адже доведеться докладати зусиль (матеріальних, часових), щоб працівник почав відповідати високим стандартам сучасного ринку праці. Набагато простіше взяти на гарних умовах уже сформованого професіонала. Тому при оголошенні вакансії практично завжди вказують не лише необхідну професійну освіту, але й наявність стажу роботи від 3-х років. Випускники до цієї категорії не входять.

4. Користуючись такою ситуацією, роботодавці пропонують молодим спеціалістам погані умови – низьку платню, найважчі роботи, порушують законодавство, не виплачуючи понаднормові, вихід на роботу у вихідні дні та ін. В іншому випадку чекає звільнення. Широко використовується практика підписання тимчасових трудових договорів, які не дають можливості підвищити свої практичні навички, чекає звільнення після перших невдач. Тому молодь або відмовляється від такої роботи, або звільняється через невеликий проміжок часу, утрачаючи інтерес до своєї спеціальності.

5. Важливий правильний вибір професії. Останні тенденції чітко вказують на різку зміну попиту на ринку праці. Прогнозується, що впродовж 10 років значно знизиться попит на економістів, юристів, бухгалтерів, операторів, пілотів, близько 30 % зайнятості буде становити фріланс. Не маючи необхідної інформації, випускники шкіл ураховують сімейні традиції, місцевий престиж, матеріальні можливості, рівень знань, що допоможе переступити поріг навчального закладу. Лише після цього беруть до уваги особисті вподобання, а відомості про можливість майбутнього працевлаштування базуються на здогадах. Окремо, як зона ризику, виділяються діти із сільської місцевості та неблагополучних сімей, де вибір професії проводиться довільно.

Проте саме в Україні питання залишається вкрай гострим. Окрема українська проблема – престиж вищої освіти. Щоб її отримати, багато молоді нехтує своїми здібностями, віддаючи перевагу доступним вищим навчальним закладам. У результаті в Україні приблизно 70 % випускників отримують вищу навчальну освіту, і лише 30 % – робочу. Але ринок праці має інші потреби, керуючись своїми економічними законами; неправильна профорієнтація негативно впливає на ситуацію молодіжного безробіття.

Ще одна специфічна проблема – значний економічний спад в Україні, що спричинила складна політико-територіальна ситуація. Воєнні дії на території

країни знизили матеріальний рівень життя населення, обмежили можливості держави щодо надання підтримки соціально незахищеним групам. На сьогодні лише деякі компанії пропонують своїм працівникам можливість отримати пільгове власне житло чи оплачену оренду. Знімати ж квартиру за власну невелику платню, особливо у великих містах, де якраз вакансій більше, молоді люди не мають змоги. Вони обмежені пошуками в регіоні, де можуть проживати з батьками або ж більш доступна оренда.

Економічні проблеми зменшують можливості успішного самовлаштування. Малий та середній бізнес в Україні переживає не кращі часи. Проблемаю став ринок збуту, оскільки населення не має вільних коштів. Це позначилось і на сфері побуту, яка в більш заможних державах зазвичай процвітає. Якщо додати проблему фінансів на відкриття та обов'язкові виплати у збитковій після відкриття місяці, охочих відкривати власну справу серед молодих, недосвідчених осіб не так багато, як би того вимагало розв'язання проблеми безробіття.

З іншого боку, самозайнятість молоді існує. У сільських регіонах йдеться про працю на фермерських господарствах, на власних земельних наділах, садах, фермах тощо. У більш населених пунктах, особливо в міських умовах, розвивається сфера послуг – проведення ремонтних робіт в оселях, ремонт техніки, одягу та ін. Поширене надання транспортних послуг, незважаючи на серйозний розмір податків та оплату ліцензій. Торгово-посередницька діяльність розвивається за умови використання Інтернету. Така форма роботи зменшує видатки, підвищує ефективність роботи персоналу, користується попитом та не вимагає проживання у великих населених пунктах.

Для того, щоб спонукати молодь шукати роботу, а роботодавців її надавати, необхідна взаємна зацікавленість сторін. Детальне вивчення нагальних потреб сторін, ціннісних установок, орієнтирів у майбутньому, можливе формування такої системи мотивування, яка б нівелювала негативні фактори - цим займаються соціальні працівники, проте результати їхньої діяльності, як і реакція держави на них, досить низька.

Дослідження досвіду інших країн демонструють значну залежність шляхів розв'язання проблеми молодіжного безробіття від соціально - історичних особливостей кожної, а також сучасної соціальної та політичної ситуації [6]. Яскравий приклад – Японія. Працевлаштування в цій країні можна назвати частиною її самобутньої культури. Там справа честі – працювати в компанії, до якої прийшов уперше влаштовуватися на роботу і там же робити кар'єру. Звільнення – найважче покарання, а починати після нього кар'єру заново можливо лише з найнижчих сходинок, незважаючи на кваліфікацію працівника. Не дивно, що безробітних тут менше, ніж середньо-статистично.

Проте керівникам така система дає надто багато засобів для зловживання владою, тому зараз держава поступово змінює її, зменшуючи тиск на працівників.

У США безробіття продовжує тримати близько 5 %. Грамотна соціальна політика та заможність населення дозволяє розширювати кількість вакансій за рахунок сфери послуг. Крім того, держава пропонує дотації роботодавцям, що влаштовують населення із проблемами працевлаштування. До соціальної

політики входить підняття межі працездатного віку, зниження пенсійного, скорочення трудового дня, різні програми соціальних робіт. Роботодавці отримують вигідні контракти та кредити, якщо старанно дотримуються законодавства, що стосується працевлаштування.

Автоматизація робочих процесів набирає обертів. Сьогодні під загрозою зникнення перебуває велика кількість професій, що стає однією з причин безробіття молоді. Знайти роботу одразу після закінчення навчання або служби у Збройних Силах не легко. Сьогодні введено новий вид зайнятості – інноваційний. Мається на увазі здатність трудових ресурсів в цілому та кожного індивідуума зокрема пристосовуватися до змінених потреб у різних сферах економіки, що виникають унаслідок появи нових технологій. Поки що рівень адаптації до нових умов низький навіть у такої активної, прогресивної категорії населення, як молодь.

Цікавий досвід розв'язання цих проблем за кордоном. Ще 20 років тому Дж. Рифкін запропонував державам зменшити час робочого тижня, зберігаючи при цьому рівень заробітної плати. Решта часу працівники витрачали б на волонтерську діяльність, самоосвіту, творчі задуми. При цьому кількість незайнятого населення скоротилася б, а суспільство отримало більш високий соціальний рівень захищеності, самовираження. Адже кожен 1% безробітних – це 8% підвищення рівня правопорушень через відсутність суспільних взаємозв'язків. На сьогоднішній день систему успішно апробували Франція та Італія [6], де робочий тиждень складає всього 35 годин. Франція надає великого значення прогнозуванню професій, які будуть затребувані в майбутньому. У регіонах цим займаються Регіональні міжгалузеві комісії з питань зайнятості, а в країні в цілому – Міжнародне бюро економічних перспектив.

Іспанія значну увагу приділяє доцільності навчальних програм у вищих та середніх навчальних закладах. Щоб підготовка спеціалістів у перспективних галузях була достатньо високою, використовуються пільги у вигляді грантів на навчання, а самі програми формуються за умов співпраці із передовими підприємствами, компаніями, аби отримати тісний зв'язок між теоретичними та практичними навичками майбутніх спеціалістів.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у зазначеному напрямку. Існування функціональної держави неможливе без розв'язання проблеми безробіття. Молодь, як частина населення з особливими потребами, можливостями та потенціалом, повинна бути першою, на кого зверне увагу держава, оскільки нехтування її працевлаштуванням може мати критичні наслідки для всього суспільства.

На ринку праці всього троє гравців: держава, роботодавці та робоча сила. Для грамотного та безпечного для себе функціонування ринку праці держава у правовому полі закріпила правила взаємовідносин кожної зі сторін. Молодь являє собою особливий сектор як на ринку зайнятості, та і в структурі формування відносин між державою та громадянами. Тому в Законодавстві України точно визначено поняття «молодь», «трудова зайнятість», «безробіття», права та обов'язки роботодавців відносно них, а також представника влади – Державну

службу зайнятості, описано всі можливі форми їх співпраці на території країни.

Проблема трудової зайнятості молоді існує у всьому світі та розв'язується по-різному. При формуванні взаємовідносин з молодими особами та їх роботодавцями українською владою взято до уваги досвід зарубіжних учених, практичні надбання інших держав, як адаптовано до внутрішніх особливостей країни.

Подальшого дослідження потребують такі питання: надалі вивчати проблеми зайнятості молоді; прийняти порядок формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, з урахуванням потреб ринку праці; заохочувати навчальні заклади та підприємства до співпраці у сфері профорієнтації; залучати українських науковців до участі в роботі молодіжних центрів праці та надання рекомендацій щодо покращення їх діяльності; сформував державний механізм підтримки молодіжного підприємництва; створити дієву систему профорієнтації молоді на затребувані професії та забезпечити індивідуальний підхід щодо надання їй профорієнтаційних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грабовець І. В. Молоді фахівці як соціально-статусна група: характеристика та роль у системі суспільних відносин. Грани. 2005. №5, С. 118-121.
2. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm
3. Звонар Й. П. Активна політика зайнятості в країнах Європейського Союзу та можливості її застосування в Україні. *Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 2(4). URL: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/11/2-4-1-2015-25.pdf>
4. Лібанова Е. Цимбал О. Лісогор Л. та ін. Перехід на ринок праці молоді України. *Міжнародне бюро праці*. Женева, травень 2014 року. URL: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_302648.pdf
5. Про зайнятість населення : Закон України, редакція від 31.08.2018 року, підстава 2462-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
6. Холодницька А. В., Боярчук Л. В. Адаптація зарубіжного досвіду у сфері державного регулювання зайнятості населення до реалій України. *Innovative solutions in modern science*. №1(1), 2016. URL: <https://naukajournal.org/index.php/ISMSD/article/viewFile/727/885>
7. Ячна Н. Молодіжне безробіття як соціально-економічний конфлікт в умовах української сучасності. *Вісник Київського нац. університету ім. Тараса Шевченка*. 2013. №1. С.86-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vknuppcr_2013_1_27

REFERENCES

24. Hrabovets I. V. Molodi fakhivtsi yak sotsialno-statusna hrupa: kharakterystyka ta rol u systemi suspilnykh vidnosyn. *Hrani*. 2005. №5, S. 118-121.
25. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy : veb-sait. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm
26. Zvonar Y. P. Aktyvna polityka zainiatosti v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu ta mozhlyvosti yii zastosuvannia v Ukraini. *Seriia «Ekonomika»*. 2015. Vyp. 2(4). URL: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/11/2-4-1-2015-25.pdf>
27. Libanova E. Tsymbal O. Lisohor L. ta in. Perekhid na rynek pratsi molodi Ukrainy. *Mizhnarodne biuro pratsi*. Zheneva, traven 2014 roku. URL: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/--dcomm/documents/publication/wcms_302648.pdf
28. Pro zainiatist naselennia : Zakon Ukrainy, redaktsiia vid 31.08.2018 roku, pidstava 2462-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
29. Kholodnytska A. V., Boiarchuk L. V. Adaptatsiia zarubizhnoho dosvidu u sferi derzhavnoho rehuliuвання zainiatosti naselennia do realii Ukrainy. *Innovative solutions in modern science*. №1(1), 2016. URL: <https://naukajournal.org/index.php/ISMSD/article/viewFile/727/885>
30. Yachna N. Molodizhne bezrobittia yak sotsialno-ekonomichniy konflikt v umovakh ukrainskoi suchasnosti. *Visnyk Kyivskoho nats. universytetu im. Tarasa Shevchenka*. 2013. №1. S.86-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vknuppcr_2013_1_27